

CENTRUL DE PREGĂTIRE A CONSERVATORILOR ȘI RESTAURATORILOR. PROGRAME LA NIVELUL EXIGENȚELOR EUROPENE.

Márta GUTTMANN

Centrul de Pregătire a Conservatorilor și Restauratorilor (CEPCOR) este un serviciu în cadrul Complexului Național Muzeal "ASTRA" care își propune să contribuie la pregătirea continuă, la standarde internaționale, a specialiștilor români, încercând astfel să îmbunătățească activitățile de conservare și restaurare ale patrimoniului național.

Această structură și-a dobândit statutul în 2002, prin Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor.

Au fost mai multe premize care au dus la înființarea acestui centru. În primul rând de mai bine de 20 de ani exista în cadrul Muzeului în Aer Liber un "Centru metodologic pentru pregătirea specialiștilor conservatori și restauratori din rețeaua națională a muzeelor în aer liber", care a acumulat o bogată experiență în specializarea cadrelor din rețeaua muzeală. Pe lângă acest fapt Departamentul de Conservare și Restaurare a stabilit numeroase legături internaționale pe care le-a fructificat în organizarea unor cursuri de perfecționare în domeniul conservării-restaurării diverselor suporturi. Important factor a fost și faptul că COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL "ASTRA" dispune de toate facilitățile necesare pentru organizarea în bune condiții a unor manifestări: are o sală de conferințe dotată cu echipamentul tehnic necesar pentru prezentări, are spații de cazare proprii în care poate găzdui în condiții decente aproximativ 50 de persoane, iar cele două hanuri tradiționale care funcționează în cadrul Muzeului în Aer Liber pot asigura masa participanților.

Nu în ultimul rând și dorința domnului Valeriu Olaru, directorul general adjunct al instituției și șeful Departamentului de Conservare-Restaurare, de a înființa acest centru, și perseverența cu care a militat pentru realizarea acestui plan, au contribuit la dobândirea statutului CePCoR.

Principala activitate a centrului este organizarea de cursuri internaționale de perfecționare pentru conservatori și restauratori. În cadrul acestui program s-au organizat până în prezent opt cursuri, susținute de 28 lectori, de care au beneficiat peste 200 conservatori-restauratori din toată țara, respectiv specialiști în formare și studenți ai facultăților de conservare și restaurare a patrimoniului.

Aceste cursuri au fost:

- 16-18 februarie 2000: Programul internațional **Specializare în restaurarea mobilierului și a obiectelor din lemn** (3 lectori din Anglia, 14 participanți)
- 27-29 septembrie 2000: Cursul internațional **Restaurarea obiectelor arheologice** (2 lectori din Germania, 2 lectori din Elveția, 17 participanți)
- 01-07 octombrie 2001: Cursul Internațional de **Conservare-restaurare a obiectelor din textile-piele** (4 lectori din Ungaria, 41 participanți)
- 20-22 iunie 2002: **Reuniunea Națională a Investigatorilor de Patrimoniu** (1 lector din Ungaria, 1 lector din Cehia, 27 participanți)
- 30 septembrie - 05 octombrie 2002: Cursul internațional de **Perfecționare în domeniul restaurării obiectelor din ceramică, sticlă și metal** (4 lectori din Ungaria, 3 lectori din Germania, 1 lector din Olanda, 57 de participanți)

Aspecte de la cursul
"Utilizarea calculatorului în restaurare" din 2004
Highlights of the international training course
"Computers in conservation", 2004

- 3-5 mai 2004: Cursul internațional **Insecte xilofage, monitorizarea și combaterea acestora în muzee în aer liber și monumente** (1 lector din Germania, 2 lectori din România, 18 participanți)
- 2-6 noiembrie 2004: Cursul internațional **Iconografie creștină pentru restauratori** (1 lector din Ungaria, 3 lectori din România, 38 participanți)
- 15-17 decembrie 2004: Cursul internațional **Utilizarea calculatorului în restaurare** (1 lector din Canada, 42 participanți).

Rolul primordial al acestor cursuri este diseminarea informațiilor noi din domeniul conservării, restaurării și cercetării științifice a patrimoniului. Dar implicit ele doresc să contribuie la schimbul de experiență dintre specialiștii din țară și la coagularea unei comunități științifice solide, active în acest domeniu. Cursurile mai vizează catalizarea contactelor cu specialiștii din alte țări, în special cu cei din Uniunea Europeană în perspectiva aderării și a integrării în viitoarea rețea europeană de specialitate.

Centrul participă și la organizarea unor cursuri pentru meșteșugari, promovate de Biroul de consultanță GTZ și Camera meșteșugarilor din Mainz. Cu ocazia acestor specializări meșteșugari ai unor firme de construcții pot dobândi cunoștințele teoretice și practice specifice, necesare intervențiilor pe monumente istorice.

Principalele manifestări derulate în cadrul acestei colaborări au fost:

- **Cursuri pentru pietrari** sub îndrumarea meșterului Ludwig Schollenberger din Mainz
  - partea I: 20 oct. – 07 nov. 2003 (22 participanți)
  - partea a II-a: 05-16 iulie 2004 (15 participanți)
  - partea a III-a: 9 oct. – 4 nov. 2004 (12 participanți)
- **Cursuri pentru dulgheri** sub îndrumarea meșterului Henning Nitze
  - partea I: 10–22 nov. 2003 (9 participanți)
  - partea a II-a: 05 - 16 nov. 2005 (9 participanți)
- **Curs pentru stucatori** sub îndrumarea meșterului Ernst Romeike 11 - 22 iulie 2005 (11 participanți)
- **Curs pentru fierari** sub îndrumarea meșterului Bernd Endlich 03 - 14 oct. 2005 (16 participanți)

Participanții cursului de pietrari
Participants in the stone carving training course

Centrul a coordonat și manifestări organizate în colaborare cu Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, secția Conservarea și Restaurarea Operei de Artă. Cel mai amplu eveniment din această serie a fost Programul Internațional Intensiv ERASMUS cu tema **"Restaurarea Mobilierului Etnografic Săseșc din Transilvania"** organizat între 23 aprilie–11 mai 2003. Programul s-a desfășurat în limba engleză și a constat din două zile de cursuri teoretice susținute la Universitatea de Artă din Budapesta, o excursie de studii de trei zile în nordul Transilvaniei, iar în restul perioadei o practică desfășurată în laboratoarele de restaurare din Dumbrava ale Complexul Național Muzeal "ASTRA". La program au participat 10 lectori și 18 studenți ai unor facultăți de conservare - restaurare din Ungaria, Germania, Finlanda și România.

Dezbaterile cadrelor didactice
participante la întâlnirea națională din 2005
Debates at the National Meeting of
Conservation Academics, 2005

O importanță deosebită a avut și **"Întâlnirea națională a reprezentanților institutelor de învățământ superior cu profil de conservare și restaurare a patrimoniului mobil"** desfășurat între 30 iunie - 1 iulie 2005, la care 18 reprezentanți ai acestor institute au încercat să găsească o cale optimă de reorganizare a învățământului superior în conservare-restaurare din România în contextul transformărilor impuse de procesul de la Bologna și să intervină împreună la Ministerul Educație Cercetării și Ministerul Culturii și Cultelor pentru realizarea strategiei elaborate de comun

acord. **Cursul de investigații fizico-chimice** susținut în 6-7 iunie 2005 pentru studenții din anul IV de fizicianul Gheorghe Niculescu, directorul Laboratorului Național de Cercetare în Domeniul Conservării și Restaurării Patrimoniului Mobil (LNC), și **vizita** cu aceiași studenți la LNC și Institutul de Optoelectronică din București în 9 decembrie 2005, a fost tot parte a acestei colaborări.

În colaborare cu Laboratorul de Conservare-Restaurare și Muzeul „Franz Binder” centrul a inițiat un program pentru **studiul și restaurarea mumiei egiptene** din colecția muzeului. Prima etapă a acestui program a constituit-o vizita renumitului egiptolog **Dr. Renate Germer** (7-9 dec. 2004). Tot în colaborare cu Laboratorul de Conservare-Restaurare, CePCoR a avut și o acțiune de **conștientizare** a tinerilor față de conservarea patrimoniului.

Este important de menționat și faptul că CePCoR beneficiază de un **punct documentar** foarte bine dotat cu publicații de specialitate (sute de cărți și reviste publicate de cele mai importante edituri și institute în domeniu din lume), constituit prioritar din donații, asistențe tehnice și schimburi de publicații în cadrul colaborărilor inițiate cu instituții de prestigiu precum ICCROM - Roma, Institutul de Conservare Getty (Los Angeles, SUA), Muzeul Național Maghiar, asociații ale restauratorilor din Germania (AdR, VDR), Muzeul Național din Danemarca, dar și prin generozitatea unor personalități ale domeniului (regretatul restaurator german Werner Wimmel a donat muzeului nostru întreaga lui bibliotecă de specialitate). Biblioteca este deschisă nu numai specialiștilor instituției, dar și celor din întreaga țară, precum și studenților de la secția Conservarea și Restaurarea Operei de Artă din cadrul Universității „Lucian Blaga” Sibiu. Îmbogățirea bibliotecii de specialitate și facilitarea accesului la informațiile de specialitate este o preocupare permanentă a centrului.

Centrul poartă o corespondență activă cu restauratorii din țară, punându-i la curent în permanență cu activitățile CePCoR. Informații despre activitățile centrului sunt accesibile și pe site-ul muzeului la adresa: http://www.muzeulastra.ro/conservare_restaurare/centru_pregatire.php

Perspective

Formarea colegilor conservatori-restauratori din Uniunea Europeană se realizează de decenii prin studii superioare de specialitate cu durata de 4-6 ani. Activitatea lor este susținută de institute de cercetare în domeniul conservării-restaurării, în care numeroși oameni de știință își dedică activitatea studiului și controlului proceselor de degradare, și testării materialelor și metodelor de intervenție. De asemenea ei au un acces facil și nelimitat la informația de specialitate de ultimă oră, și participă periodic la conferințe și cursuri de specialitate. În România s-a conturat abia în ultimii ani pregătirea la nivel universitar a conservatorilor și restauratorilor de obiecte muzeale, și ar fi de dorit ca de acum încolo muzeele din țară să angajeze pe posturile de conservator și restaurator numai oameni cu studii superioare de specialitate. Conservatorii și restauratorii români nu sunt răspunzători pentru faptul că nu au putut beneficia de o pregătire similară cu cea a colegilor din Uniunea Europeană, dar nu au nici o scuză pentru a nu încerca pe toate căile, de la studiul individual la participarea la conferințe și cursuri, să recupereze acest decalaj.

În acest sens continuarea organizării cursurilor de perfecționare în cadrul CePCoR ar fi foarte importantă, pentru a contribui la recuperarea decalajului de pregătire teoretică existent între specialiștii români și cei din Uniunea Europeană, dar și pentru contactul direct cu noutățile din domeniu pentru schimbul de experiență cu colegii din țară și stabilirea de contact directe cu colegii din străinătate.

Pregătirea permanentă a specialiștilor răspunzători pentru integritatea materială a patrimoniului este o problemă de interes național, deci ar fi important ca această activitate să dobândească o perspectivă națională. În acest sens ar fi de dorit stabilirea unor parteneriate cu Centrul pentru Formare și Educație Permanentă din București sau cu laboratoarele de conservare-restaurare semnificative din țară. Ar fi necesară și stabilirea unor comitete naționale de consiliere pe specialități, care să decidă temele prioritare de dezbătut pentru fiecare ramură a conservării-restaurării, și să identifice specialiștii cei mai potriviți pentru prezentarea acestor teme.

S-a contat mult până în prezent pe bunăvoința specialiștilor care au venit ca lectori la cursurile organizate de centru. Practic aceștia nu au primit onorarii, sau au primit niște sume simbolice. Această politică nu poate sta la baza unor programe pe termen lung. Asigurarea financiară a activităților centrului prin prospectarea unor fonduri naționale și europene

(internaționale) va trebui să devină de asemenea o activitate prioritară. Ar fi de dorit ca CePCoR să primească o susținere financiară din fondurile de stat pe măsura eforturilor depuse.

Este de o importanță deosebită susținerea pregătirii profesionale permanente din partea conducerii instituțiilor în cadrul cărora își desfășoară activitatea conservatorii-resturatorii. Acest lucru s-ar concretiza prin finanțarea participării la cursuri de perfecționare și conferințe a specialiștilor din subordine, și prin salarizarea suplimentară a efortului depus de cei care participă la programe de pregătire permanentă.

Ar fi de dorit și înființarea unei asociații profesionale viabile, care să impună ca pregătirea permanentă să nu fie o opțiune, ci o obligație a fiecărui specialist.

CENTRUL DE PREGĂTIRE A CONSERVATORILOR ȘI RESTAURATORILOR. PROGRAME LA NIVELUL EXIGENȚELOR EUROPENE.

-Rezumat-

Articolul prezintă pe scurt Centrul de Pregătire a Conservatorilor și Restauratorilor, structură care funcționează în cadrul CNM "ASTRA" din anul 2002. Principala activitate a acestui centru este organizarea unor cursuri de scurtă durată de perfecționare pentru conservatorii-restauratorii din România, invitând ca lectori specialiști din străinătate. Până în prezent au avut loc opt asemenea manifestări. Centrul organizează evenimente și în colaborare cu alte instituții sau secții. Important de menționat este și faptul că CePCoR dispune de un însemnat punct documentar de specialitate accesibil tuturor celor interesați. În încheiere se prezintă perspectivele centrului în viitorul apropiat și îndepărtat.

TRAINING CENTRE FOR CONSERVATORS AND RESTORERS PRESENTATION AND PERSPECTIVES

-Abstract-

The paper gives a short presentation of the Training Centre for Conservators and Restorers (CePCoR), a structure within the ASTRA National Museum Complex in Sibiu, Romania. The Centre was founded in June 2002, and it offers short-term conservation training courses for Romanian specialists, inviting lecturers from abroad. Eight such events have been organised until now. CePCoR organises events also in collaboration with other institutions, or other departments of the museum. It is important to emphasise that the centre has a significant library on conservation, opened to specialists and to all those interested in the field. Finally, the paper discusses the short and long-term perspectives of the Centre.